

izhaja vsaki torek in soboto. Ako pade na ta dneva praznik, dan poprej.

Uredništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9, kamor je naslavljaliti pisma.

Nefrankirana pisma

se ne sprejemajo, enako se ne uvažujejo pisma brez podpisa.

Rokopisi

dopisov se ne vračajo.

stane na leto 10 K, za pol leta 5 K, za četrt leta 2-50.

Upravništvo

se nahaja v „Narodni Tiskarni“, ulica Vetturini št. 9.

Za oglase

se plačuje od četverstopne peti vrste po 14 vin., za večkratni natis primeren popust.

Posamezne številke

stanejo 8 vin. in se prodajajo v raznih goriških trafikah.

GORICA

Št. 46.

V Gorici, v torek dne 8. junija 1909.

Leto XI.

Liberalno pravicoljubje.

Minoli teden je objavilo glasilo krajskih liberalcev „Slovenski Narod“ iz Gorice dopis, kateri izvira — kakor vsebina kaže — iz ožjega kroga naše prijateljice „Soče“. V tem dopisu, naslovljenem „Klerikalizem na goriški gimnaziji“, se dopisnik besno zaganja v našega knezo-nadškofa in dva gimnazijska gg. profesorja, ker neki prav neusmiljeno tržejo liberalno mrežo, s katero so „Sočini“ agitatorji že nekaj let sem omrežili gimnazijsko mladino, jo z zvijačami in šuntanjem siloma vleki v svoja liberalna društva, jo napajali in navdihovali z liberalnimi, „svobodomiselnimi“ in brezverskimi idejami ter na ta način zvrševali prava moralna ubojstva nad sinovi krščanske mislečih slovenskih starišev z dežele, katerim se ni niti sanjalo, v kako nevarnost zvaljajo liberalni zapeljivci njih otroke, katerih šolanje jih (stariše) stane nepopisnih denarnih žrtev. „Narodov“ dopisnih seveda o vsem tem molči, pak toži le, da en g. profesor „lovi gimnazijske študente ter jih sili v „krščansko dijaško zvezo“, priganja v bralnico S. K. S. Z. ter prepeljava po sprehodih, da bi jih vjel v klerikalne kremplje“. Drugi g. profesor, da „pridno vabi študente v katoliško telovadnico, občuje z njimi prav intimno, jih zbira okoli sebe, vabi na sestanke ter spravlja pod plašč S. K. S. Z.“ Za vse to pa da se ravnatelj ni ne bojita, „ker ju ščiti nadškofova roka“.

Kaj je na teh liberalnih jeremijadah resničnega? Strah ima velike oči, in iz „Narodovega“ dopisa diha pristni strah; ne sicer plemeniti strah za pravo srečo mladine, ampak strah, da so minoli tisti lepi časi, ko je „Sočina“ gospoda nemoteno uganjala to, kar zdaj očita gospodoma profesorjema; strah, da sta gospoda prijela liberalnega bika za roge, da sta prav pogodila sredstvo, s katerim edino je možno priti okom liberalnemu strankarskemu izkoriščanju in zapeljevanju mladine.

Uprav želodec se mora obrniti človeku, beročemu „Narodov“ dopis in vedočimu, kak lov na srednješolsko mladino si dovoljuje „Sočina“ gospoda

že nekaj let sem. Pisali smo že, da je čitalnica in knjižnica „Prosvete“ prava moralna kuga za šolsko mladino. Navedli smo že konkretni slučaj, da je nezmerno uporabljanje te knjižnice nekega dijaka toli odtegnilo od šolskih knjig, da je moral obesiti šolo na klin. Mlečnozobi drugošolci in tretješolci dobivajo v „Prosveti“ v roke „svobodomiselnih“ in protiverske časnike. Dež. šol. svet je šolski mladini zahajanje v „Prosveto“ strogo prepovedal, ali „Sočina“ gospoda take prepovedi kar ignoruje. Z istim namenom kakor v „Prosveto“ se vlačijo šol. mladina tudi v „Pev. in glasb. društvo“. Pevsko znanje dijakov se ni vsled tega prav nič izpremenilo. V enak namen je ustanovila „Sočina“ gospoda celo „Dijaško kuhinjo“. Mi smo namreč trdno prepričani, da bi ta gospoda poslala k vragu vso „Dij. kuhinjo“, ako bi jim kdo odtegnil vpliv nje vodstva na šolsko mladino. In kako se ta vpliv izkorišča, kaže dovolj dejstvo, da so bili zgola dijaki tisti, ki so morali lani prirediti Gabrščeku naročeno ovacijo za izvolitev dež. poslancem. Šolska mladina se torej odvaja od knjig, da služi „Sočinim“ mogotcem v — štafažo. Takih opravil seveda ne morejo pričakovati od mladine, ljudske šole in otroškega vrta, zato pa „Sočini“ gospodi ne kaže, polastiti se „Šol. Doma“ ali ustanoviti v mestu kak otroški vrtec, k čemur smo jo mi že opetovano izpodbujali.

Če torej upoštevamo vse lib. pasti, naprožene za lov na srednješolsko mladino, potem še le razvidimo, koliko brezobrazne hinavščine vsebuje „Narodov“ dopis iz Gorice! Zdaj, ko se je pričela fakična opozicija zoper ta lib. lov, zdaj kliče gospoda na pomoč dež. zbor, dež. šol. svet, ravnateljstvo itd.; doslej, ko so imeli od vseh strani pristo roko, doslej niso opozarjali teh šolskih korporacij na izvestne dolžnosti. Tako izgleda liberalno pravicoljubje! Mi nismo nikakor pooblašteni govoriti v imenu gospodov, ki so si nadeli nalogo, rešiti šol. mladino iz lib. krempljev; smo pa uverjeni, da preneha ta njih defenzivna akcija, ako preneha liberalni šolski lov. „Narod“ piše, da bodi gimnazija učilnica na-

šim otrokom; to je tudi naša srčna želja; ali prvi in glavni pogoj za uresničenje te želje je: **S šolsko mladino ven iz čitalnice in knjižnice „Prosvete“, ven iz pev. drušva, proč od dotike z liberalnimi političnimi prvaki!**

Občni zbor banke „Slavije“.

„Narodni Listi“ poročajo o tem občnem zboru na kratko sledeče: S posebnim zanimanjem in veliko nestrpnostjo smo pričakovali letošnji občni zbor, ker je bil to 40., to je torej 40. obletnica. Že pred 9. uro zjutraj so se zbirale dne 11. 5. 09. prav velike množine „Slavijinih“ članov na Žofinjskem otoku, da bi bili prisotni takoj pri začetku zborovanja, toda zunanji člani so bili še bolj zgodnji, pred 8. uro so bili zaseli že eno tretjino dvorane. Ti so pač hoteli vsekakor zmagati pri volitvi s svojo listo, v katerej so imeli razven enega, samo nova imena. Praški člani so imeli celo dve listi, toda druge liste niso bili več vtegnili razširiti vsled prevelike gnječe in prevelike nasprotne agitacije. Ob 9. uri pride v dvorano, natlačeno od zunanjih članov, neki njihov prvak in zaključil: Pridržite samo našo zeleno tiskano listo, vse druge raztržite! Precej na to je bilo slišati trganje in mečkanje papirja, vse nasprotne liste so bile vničene. Pred 9. uro so začeli prihajati v dvorano Slavijini člani iz Prage in okolice in niso bili malo začudeni, da so jo našli že popolnoma zasedeno: vzlic temu so še vedno upali, da pride pravočasno toliko njihovih somišljenikov, da bodo lahko prekrizali račune zunanjih članov. Ti so pa postajali vedno bolj nestrpni in začeli so zahtevati vedno bolj živahno, naj bi že začeli zborovati.

Ob 9. uri je prišlo v dvorano predsedstvo ter vladni komisar in ob pol 10 je otvoril zborovanje predsednikov namestnik, gosp. arhitekt Belsky. Takoj omeni, da še ni bil nikak občni zbor tako dobro obiskan in to dejstvo ga veseli v toliko, da kažejo člani tako ve-

liko zanimanje ob 40. jubileju tega zavoda, skrbi ga pa, da ne bi prišlo morda do kakih preživahnih razprav ob tako obili vdeležbi. Gre se za to, da bodi zastopan določeni del zavarovancev v vpravnem svetu, a katerim ni bilo mogoče skleniti nikakega kompromisa. Vendar naj to ne žali nikogar, naj bo vspeh glasovanja kakoršenkoli, vsak mora sodelovati, da bo banka dobro vspevala v vsakem odelku.

Na predlog g. Nebeskyja so opustili čitanje letnega poročila, pač pa je začel takoj tozadevno debato g. Kaška, kateri je izjavil, da napolnjuje letno poročilo vsakega z največjim nezadovoljstvom radi slabih posledic gospodarstva. Dobički padajo od leta do leta in če pojde tako naprej, tedaj doživimo še lahko, da zaključimo poslovanje z deficitom, z izgubo! V življenjskem odelku so vspehi tako malenkostni, da ni mogoče dati letos članom nikake dividend. Lansko leto si je bil določil vpravni svet še tantjemo v znesku 24.000 K, letos si jo je sicer znižal na samih 12.000; lepo je od njega, da se ni popolnoma pozabil. Nadalje prebaciva govornik vpravnemu svetu, da pri vsem tem še ne reprezentuje ničesar in tudi v narodne svrhe ne stori prav ničesar! (Odobranje!) To so posledice pobratovanja pri izbiranju vpravnega sveta.

Gosp. Reichl izjavi, da ni nikakor zadovoljen s poslovanjem in utemeljuje to prav podrobno s številkami iz letnega poročila. Predlaga, naj uvede upravni svet nove vrste zavarovanja, n. p. proti toči, goveje zavarovanje itd.

Ravn. Maděra svari pred takimi pripori, kakor so današnji, ki niso nikakor dostojni za tak zavod in zahteva, naj bodo člani složni, sloge potrebuje Slavija zelo. Lani so se pojavila prva nasprotstva in letos ima banka že zgubo namesto dobička. Želi, naj bi banka nalagala svojo gotovino bolje in ne v papirjih, kateri prinašajo zgubo. Ni mu všeč, da so postavili mestni člani 2. kandidatni listi, ker se tako po nepotrebnem cepijo.

Gosp. Nykl želi, naj bo v bodočem letnem poročilu navedeno število zavarovancev in dotične zavarovane svote. Prebaciva nezadostno previdnost zaupnih zdravnikov in našteje nekoliko slu-

LISTEK.

Velikonočne razglednice.

(Študija.)

II.

Če pogledamo na pisalni mizici ali po našem album-u (ker je že nastal nek prenapet šport v nabiranju razglednic) po razglednicah z rastlinami, opazimo razne velikonočne razglednice z vedno zelenimi rastlinami in tu bomo videli marsikaj poganškega. Poganškega, rečem, po svojem izvoru. Noben Slovenec noče kupiti razglednice z bodečim hrastom. Hrast sploh (Quercus) se nahaja v botaniki v kakih 400 vrstah ali variantah. V to botaniško skupino spada tudi leska, bukva, celo kostanj. Hrast, posebno bodeči hrast (Quercus ileu) je bila rastlina posvečena staronemškemu božanstvu Donarju.

Hrast, ta temnozeleni rastlina (v Devinu v graščinskem parku se je nekda nahajala v veliki množini) z bodečim

listjem, vedno-zelenim, je podoba nestrohljivosti in trdnosti. Nemški se zove: Steineiche.

Uzrem drugo razglednico! Kaže mi lavoriko (Laurus nobilis). Grki so svoje zmagovalce pri narodnih igrah venčali z lavorovim vencom. Lavorika pomeni z m a g o. — Zmago Zveličarja nad smrtjo in satanom. Da je Kristus umrl, ni nič posebno čudnega, ker je bil tudi človek. Prečudno je, pa da je vstal in to iz lastne moči. Zato pa piše apostol: „Smrt, kje je tvoja zmaga? (Kor. 15, — 55.) Enako bi rekel od smrti vstali Zveličar: „O smrt, jaz bom tvoja smrt; o pekel, jaz bom tvoj ugriz (Ozej, 13, 14.) Ta zmaga Kristusova se ima dovršiti na sodnji dan z vstajenjem človeških teles (Primeri: Allioi.)

Sem spada tudi vonjava te rastline. Iz lavorike delajo močnodišeče olje, (Oleum lauri), ki se kupi v mirodilnici. To olje preganja muhe in druge mrčese. Pohišje se s tem oljem namaže in muhe odbeže. Radi močne vonjave prilagajo

trgovci lavoriko prekajenemu mesu, („Kdo bi si ne privoščil „velikonočne šunke“!) In to gotovo zato, da bi ta rastlina branila gnjilogo. Pomenja toraj tudi nestrohljivost, spominja nas prihodnjega ustajenja. „In mrtvi bodo vstali nestrohljivi (Kor. 15, 52.)

Tu in tam se pojavi na razglednicah tudi oljka. Ta tropična rastlina pa je tako znana v stari in novi zavezi, da se ne zdi potrebno o njej obširno pisati. Oljka pomeni tudi zmago, tolažbo. Saj jo je golobček prinesel v Noetovo ladijo, v znamenje, da se bliža konec vesoljnega potopa. Pomenja pa tudi duhovno mazilo — sv. Duha. (Furculi vero olivarium spiritalem unctionem odvenisse.... clamant“. Miss. roman. Domin. Palmar.) Mazilo, namreč olje prihaja iz oljke. Sv. Cerkve pa imenuje sv. Duha:

Ime je tvoje Tolažnik
In dar Boga Najvišjega
Ljubezen, ogenj, živ studenc
Mazilo sveto naših duš.

(Hymnus Veni creator.)

Pa mala razglednica, kaj nam kaže? Pušpan (Burus). Ta rastlina raste povsod, se da odlikovati in striči na poljubne načine. Vedno zelena enako pomenja neumrljivost naših duš. Daja tudi plemenit les. Stare klavijature pri orgljah so bile vedno iz pušpana. Pušpan je tako poveljeval čast Božjo. A tudi sv. Razpela so umetniki izrezovali iz pušpana. Kdo ni še videl takega voščenorumenega dela? Za vpodabljanje sv. Križa in Telesa Gospodovega toraj je služil pušpan. In zakaj ne? Saj je sv. Križ najplemeniteje drevo! (inter omnes arbor una nobilis Fer. VI. in Parasc.)

O krasno si, sveto drevo
Rudeče zaljšano s krvjo.
Izbrano, da tvoj srečni les
Dotika kralja se nebes

(Cec. I. del. 75.)

Za to sv. drevo našega odrešenja
spodobijo se seveda drage in najboljše
tvarine, med temi tudi dragi, gosti, rumeni pušpanov les.

(Dalje prihodnjič.)